

Toekomstgerichte visie op onderwijs in palliatieve zorg

Voor medisch, verpleegkundig, verzorgend en welzijn onderwijs

De komende jaren staan we voor grote uitdagingen én kansen in de gezondheidszorg: een vergrijzende bevolking, toenemende complexiteit van zorgvragen en een groeiende behoefte aan passende zorg en begeleiding in de laatste levensfase. Het toenemende maatschappelijke bewustzijn en het gevoel van urgentie in het werkveld en bij de politiek bieden kansen om de kwaliteit van de palliatieve zorgverlening te optimaliseren.

Goed onderwijs is essentieel voor het opleiden van zorg- en welzijnsprofessionals die palliatieve zorg kunnen verlenen. Dit geldt voor zowel generalisten, aangezien palliatieve zorg in de kern generalistische zorg is, als voor in palliatieve zorg gespecialiseerde zorgverleners. Alle zorgverleners moeten in staat zijn om palliatieve zorg te verlenen zoals is vastgelegd in het Kwaliteitskader Palliatieve Zorg.

De basis van goede palliatieve zorgverlening wordt zowel in het initiële onderwijs, als in de bij- en nascholing gelegd en is gebaseerd op het onderwijsraamwerk 2.0 [Onderwijsraamwerk 2.0, Addendum ORW 2.0 VVO, MANP, PA](#), profiel van de specialist en de handreiking 'Hulp bij helpen' voor sociale werkers.

Onze visie is dat toekomstgericht onderwijs in palliatieve zorg en begeleiding een stevig fundament biedt voor elke (aankomend) zorg- of welzijnsprofessional, zoals artsen, verpleegkundigen, verzorgenden, sociaal werkers en andere professionals in zorg en welzijn, om deskundig en proactief te handelen in de laatste levensfase van patiënten.

Uitgangspunten van deze visie

1. Verankerd in het curriculum. Vanaf de basis.

Palliatieve zorg is een basiscompetentie. Elk curriculum binnen het medisch, verpleegkundig, verzorgend en welzijnsonderwijs bevat structurele aandacht voor palliatieve zorg, passend bij het niveau en de rol van de student. Vanaf de start leren studenten signaleren, communiceren en interprofessioneel samenwerken in de context van passende zorg.

2. Interprofessioneel en domeinoverstijgend leren (sociaal domein)

De zorg rond het levenseinde vraagt goede interprofessionele samenwerking. Samen casuïstiek analyseren en elkaars perspectief begrijpen is de basis om tot proactieve zorgplanning en gezamenlijke besluitvorming te komen. Het onderwijs richt zich daarom op interprofessioneel leren: geneeskundestudenten, verpleegkundigen in opleiding, verzorgenden, sociaal werkers en andere welzijnsprofessionals leren in gezamenlijkheid.

3. Focus op passende zorg en zingeving

In de palliatieve fase draait zorg om kwaliteit van leven en sterven, niet langer om genezing. Studenten ontwikkelen vaardigheden om in gesprek te gaan en actief te luisteren om de

waarden, wensen en behoeften van de individuele patiënt en zijn/haar naasten in kaart te brengen, zodat zij in staat zijn gerichte keuzes te maken.

4. Aandacht voor zelfzorg en morele reflectie

Werken in palliatieve zorg en begeleiding heeft professionele en persoonlijke impact. Daarom is er structureel aandacht voor professioneel leiderschap, zelfzorg, morele veerkracht en reflectie. Zelfreflectie leidt tot inzicht en omgaan met verlies, machteloosheid en ethische dilemma's om dit toe te passen in toekomstig handelen.

5. Informele zorg

Naast zorg- en welzijnsprofessionals worden palliatieve zorg en begeleiding ook verleend door vrijwilligers en mantelzorgers. Passende deskundigheidsbevordering en ondersteuning van deze informele zorgverleners zijn essentieel om ze te behouden voor de palliatieve zorg en overbelasting te voorkomen.

6. Samen met de praktijk/regionale netwerken

Het initiële onderwijs (ROC's, hogescholen en universiteiten) werken samen met zorgaanbieders uit de eerste, tweede en derde lijn en de regionale netwerken palliatieve zorg.

5. Passende inzet van technologie en innovatie

De zorg van de toekomst is ook digitaal. Virtuele communicatie, domotica, AI-ondersteuning en digitale besluitvormingshulpen maken deel uit van de palliatieve zorgpraktijk. Studenten leren deze technologieën verantwoord en passend in te zetten als hulpmiddel, niet als vervanging van nabijheid.

6. Leven lang leren en bijblijven

Palliatieve zorg ontwikkelt zich snel. Toekomstgericht onderwijs betekent ook het stimuleren van een lerende houding, met ruimte voor bij- en nascholing, bedside teaching, reflectie op nieuwe inzichten en aansluiting bij actuele richtlijnen en wetenschappelijk onderzoek.

Wij geloven in een zorgpraktijk waarin elke zorgverlener, ongeacht functie of setting, beschikt over de kennis, vaardigheden én attitude om palliatieve zorg en begeleiding te bieden die aansluiten bij de individuele patiënt of cliënt.

Goede palliatieve zorg en begeleiding starten bij goed onderwijs. Want palliatieve zorg, dat kun je leren!